

- POLITISK NOTAT

Danmark skal have verdens bedste ældrevelfærd i landets kommuner

Ældreplejen står over for en tillids- og kvalitetskrise. Som en af de helt store velfærdsområder – og kommunale udgiftsposter – er ældreplejen udfordret på flere fronter. Sagerne om uværdig behandling af ældre fra Køge, Randers, Aarhus og Helsingør er kun toppen af isbjerget. Ingen af kriserne kan løses ved at gøre, som vi plejer. I 2030 vil der være 160.000 flere ældre over 80 år, og ifølge KLⁱ vil det betyde, at de kommunale udgifter til området vil stige med 35 mia. kroner ved et uændret serviceniveau. De øgede udgifter vil altså blot kunne holde ældreplejen på det nuværende niveau.

Hvis vi gør, som vi plejer, risikerer vi derfor at stå i en situation, hvor velfærden hvert år bliver dyrere, uden at kvaliteten bliver bedre. Samtidig fortæller KL også, at vi som samfund står til at mangle 90.000 medarbejdere i 2030ⁱⁱ, så spørgsmålet bliver også: hvor skal de manglende hænder komme fra? Vi risikerer at betale mere for det samme – eller måske endda ringere – kvalitet. Det bør vi ikke acceptere.

Manglende tillid til kvaliteten i ældreplejen

Borgerne ser heller ikke lyst på fremtidens kommunale velfærd: Kun hver tiende af de kommende ældre forventer at modtage velfærdstilbud af god kvalitet i fremtiden, og kun 16 pct. af de kommende ældre har et godt indtryk af ældreplejen i dag. Derudover vil kun 13 pct. foretrække et kommunalt plejehjem, hvorimod 38 pct. vil foretrække et privat plejehjem.ⁱⁱⁱ

Udover at illustrere den manglende tillid til den eksisterende kvalitet viser det også, at de kommende ældre stiller helt andre og nye krav til velfærden. De vil have større valgfrihed, større medbestemmelse og højere kvalitet. Derfor kan vi ikke fortsætte, som vi plejer. Det er ikke længere en mulighed.

Det frie valg kan styrke kvaliteten og give en værdig alderdom

I dag findes der mange muligheder for at vælge frit, uden at det koster ekstra. Desværre er det kun ca. hver anden borger, der ved, at det ikke koster ekstra at vælge en privat leverandør. Derudover er det også kun ca. hver anden borger, som ved, at de har et frit valg^{iv}. Men det er måske også klart, når det kun er et fåtal af kommunerne, der reklamerer med det. Det er et stort problem for den enkelte borger, som går glip af medbestemmelse, og for udviklingen af hele ældreområdet. For når borgerne kan vælge frit, er det med til at løfte kvaliteten – igennem sund konkurrence og behov for løbende nytænkning.

Hvis alle skal kunne få en værdig alderdom – og hvis pårørende skal kunne være trygge ved den hjælp, deres ældre familiemedlemmer får, så skal vi arbejde sammen om at løfte kvaliteten. Ikke ved at afvikle det frie valg, men ved at sikre valgfrihed og medbestemmelse, så den enkelte kan vælge det tilbud, som passer bedst til dem. Det gælder både ældres pleje, omsorg og boliger.

Derfor fremlægger Dansk Erhverv her en række konkrete forslag, som kan implementeres i alle landets kommuner. Dertil kommer en

række succeshistorier, der giver eksempler på, hvordan handlekraftige kommuner har sikret mere valgfrihed, værdighed og velfærd til deres ældre medborgere.

Dansk Erhverv anbefaler følgende indsatser for en styrket ældrepleje

Aktiv information om det frie valg

Ifølge Dansk Erhvervs ældreundersøgelse ved kun fire ud af 10 ældre, at de har ret til frit valg af plejebolig^v. Det nytter ikke noget med rettigheder, hvis borgerne ikke kender til dem. Ydermere findes der svage ældre uden behjælpelige pårørende. Det medfører, at den ældre ofte er overladt til det, som kommunen tilbyder. Det skal ændres ved, at kommunen aktivt informere borgerne om deres muligheder og giver dem mulighed for at træffe frie valg. Et styrket og udvidet frit valg skal give flere mulighed for at vælge god kvalitet til.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- der ansættes en uvildig ældrevejleder, som har ansvaret for at informere om – og bistå bestilling af - relevante ydelser. Ældrevejlederen skal være uafhængig af den kommunale visitation og drift og skal således ikke referere til kommunen. Dette for at sikre en uvildig rådgivning til borgeren.
- der skal være åbenhed om kvalitet og pris på hvert enkelt plejehjem – uanset om de er kommunale, selvejende eller private. Det skal inkludere oplysninger om pris, sygefravær, kvalitet og tilfredshed blandt medarbejdere og borgere.

Udfordrede kommunale plejehjem skal sendes i udbud

Det er ikke ukendt, at der findes kommunale plejehjem, der har problemer som følge af højt sygefravær, lav kvalitet eller utilstrækkelig brugertilfredshed. Et ikke-offentligt plejehjem, som ikke bliver drevet ordentligt, kan gå konkurs – det kan det kommunale tilbud ikke. Det er skævt.

I dag forsøger kommuner ofte at skifte ledelsen eller bruge skatte kroner på rapporter. Men der er en anden vej: Dårligt drevne kommunale plejehjem og ældrecentre sendes i udbud, så en privat kan overtage driften permanent eller i en tidsbegrænset periode. For de ikke-offentlige aktører er gode til mange ting. For eksempel viser Dansk Erhvervs seneste analyse af sygefraværet blandt landets omsorgspersonale, at der i 2020 var en fraværsprocent på 7,2 pct. blandt de kommunalt ansatte, hvorimod de privatansatte kun havde en fraværsprocent på 5,8 pct.^{vi}

Samtidig er det en udfordring, at kommunerne fører tilsyn med sig selv. Det betyder, at kommunerne selv finansierer, visiterer til, driver og fører tilsyn med ældreplejen. Det er mindst en kasket for meget og gør, at tilsynet ikke kan betragtes som uafhængigt.

I to ud af tre tilfælde giver det kommunale tilsyn en mere positiv bedømmelse end det statslige. Flere kommuner har blåstemplet kvaliteten på plejehjem, hvorefter det statslige tilsyn kort tid efter har udstedt et påbud. Det er problematisk, et stærkt og uafhængigt tilsyn er afgørende for kvalitetsudviklingen – også på ældreområdet.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- driften af problematiske kommunale plejehjem skal sættes i udbud hos private aktører.
- kommunerne selvfølgelig ikke skal føre ældretilsyn med sig selv. Derfor skal vi have et uafhængigt ældretilsyn, som skal sikre ensartethed på tværs af kommuner og virksomhedsformer. Tilsynsopgaven skal derfor fjernes fra kommunerne og lægges over i ét samlet statsligt tilsyn.

Lad erhvervslivet bidrage til fremtidens velfærd

Omkostningerne og forventningerne til ældreplejen stiger. Det stiller store krav til pris og kvalitet, og her kan private virksomheders samarbejde med kommunen være med til at bidrage til fremtidens velfærd som leverandører. Der findes mange opgaver, som man med fordel kan lade private virksomheder komme med et bud på opgaveløsningen og prisen af. Det sikrer, at nye tanker kommer i spil, private jobs skabes, og prisen bliver bæredygtig. Det kunne være ydelser som rengøring, tøjvask, madordning, personlig pleje, genoptræning, ældrekørsel mv.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- alle opgaver i udgangspunktet sendes i udbud, inden man beslutter sig for selv at levere ydelsen. Sådan sikrer vi, at man faktisk kan løse opgaven på den bedste måde til en bæredygtig pris.
- man ved etablering af nye ældrecentre lader private – fx igennem et pensionselskab – stå for at bygge og drive centret på kontrakt med kommunen. Det forbedrer både kommunens likviditet og kvaliteten af velfærden.
- der ved valg af leverandør lægges vægt på det samlede tilbud - og at man dermed ikke alene fokuserer på prisen, men også kvalitet, således at ældre får bedste mulige tilbud.

Eksempler på handlekraft, der styrker en værdig alderdom

Privat leverandør halverede sygefravær på tre måneder

I en kommune (som ønsker at være anonym) havde man udfordringer med et højt sygefravær på to kommunalt drevne plejecentre. Man besluttede at lade en privat leverandør overtage driften og forsøge sig på en ny måde. Efter at den private

leverandør overtog ansvaret for centrene, faldt sygefraværet markant: På tre måneder blev det mere end halveret fra 10 pct. til tre pct.

Det indeholder et stort potentiale. Som Dansk Erhvervs seneste undersøgelse viser, så kan de i kommunerne frigøre 359.000 dagsværk ved at nedbringe deres sygefravær blandt deres omsorgspersonale fra 7,2 pct. til samme niveau som hos de private ansatte på 5,8 pct.. Det kan altså være med til at frigøre 1.400 årsværk årligt til mere omsorg.^{vii}

Det gode offentlig-private samarbejde

I Solrød Kommune er det lykkedes at skabe et velfungerende offentlig-privat samarbejde med synergi på ældreområdet. Her driver en privat leverandør i samarbejde med kommunen det eneste plejecenter i kommunen med stor succes. Når kommunen sammen med den private leverandør driver hver sin halvdel af plejehjemmet, giver det en sund konkurrence om at yde kvaliteten for borgerne og gode muligheder for sammenlignelighed, da leverandørerne har samme økonomi til rådighed.

I Frederiksberg Kommune udbød man driften af Dronning Anne Marie Centret (DAMC). Både før og efter var kvaliteten og tilfredsheden af plejehjemmet i top, men den private leverandør kunne levere servicen billigere til samme kvalitet. Dermed er Frederiksberg Kommune ikke gået på kompromis med kvaliteten, selv om de har øget deres økonomiske råderum til andre tiltag.

Pensionskasser og private fonde vil bygge plejehjem¹

Pensionskassen PFA og OK-Fonden vil i fællesskab med interesserede kommuner skabe en række helt nye velfærdstilbud i form af friplejehjem, seniorboliger og seniorbofællesskaber til en sum på over 2 milliarder kroner. Partnerskabet vil skabe en høj kvalitetsløsning, som kan være med til at supplere det offentlige, og som samtidig sker i en konstruktiv dialog mellem private og offentlige aktører. På den måde kan man i fællesskab være med til at sikre, at flere bliver tilbudt netop dén plejehjemsplads, de ældre efterspørger.

OK-Fonden har nedbragt sygefravær i ældreplejen på Lolland

Margretecentret i Maribo er drevet af OK-Fonden og beliggende i Lolland Kommune, hvor de har fundet nøglen til det gode offentligt-private samarbejde. Lolland Kommune og OK-Fonden har sammen skabt frie, gode rammer for at levere ældrepleje. Det er samtidig lykkedes at nedbringe sygefraværet på plejehjemmet markant, hvilket bidrager til at løse den massive mangel på hænder i ældreplejen nu og i de kommende år.

Læs mere om ældre- og ældrepleje

Kun hver tiende af de kommende ældre forventer at modtage velfærdstilbud af god kvalitet i fremtiden

Oktober 2022

En dugfrisk analyse fra Dansk Erhverv viser, at der er en stigende bekymring til kvaliteten indenfor ældreområdet. Kun hver tiende af de kommende ældre i alderen 60-69 år forventer, at kvaliteten vil være god, når de selv får brug for den i fremtiden.

Link: [Kun hver tiende af de kommende ældre forventer at modtage velfærdstilbud af god kvalitet i fremtiden \(dansk erhverv.dk\)](#)

¹ Pensionskasse og fond vil bygge plejehjem i 10 kommuner. DenOffentlige.dk, september 2020.

Uindfriet potentiale for frivilligt arbejde blandt de kommende ældre

September 2022

De kommende ældres forventninger til at være frivillig indfries ikke. 65 pct. af de kommende ældre i alderen 60 til 69 år forventer at være frivillige, når de har forladt arbejdsmarkedet. Men blandt deres jævnaldrende, der allerede har trukket sig, har 55 pct. ikke været frivillige det seneste år.

Link: [Uindfriet potentiale for frivilligt arbejde blandt de kommende ældre \(danskerhverv.dk\)](#)

Private leverandørers lave sygefraværsprocent kan være nøglen til at frigøre en stor mængde ressourcer til mere omsorg

Juni 2022

En ny analyse fra Dansk Erhverv viser, at der er en markant forskel i sygefraværet, når man sammenligner private og kommunalt ansatte i samme arbejdsfunktion. Hvis det offentlige sygefravær nedbringes til det privates niveau, kan det frigøre ca. 1.400 årsværk til mere omsorg.

Link: [Private leverandørers lave sygefraværsprocent kan være nøglen til at frigøre en stor mængde ressourcer til mere omsorg \(danskerhverv.dk\)](#)

Mangel på arbejdskraft tynger ældreplejen

Maj 2022

Ifølge Dansk Erhvervs kommunaldirektørundersøgelse oplever ni ud af ti kommunaldirektører, at mangel på arbejdskraft er en barriere for kvaliteten i ældreplejen både her og nu og frem mod 2030.

Link: [Mangel på arbejdskraft tynger ældreplejen \(danskerhverv.dk\)](#)

Danskerne bakker op om offentlig-privat samarbejde

November 2021

Dansk Erhvervs undersøgelse viser, at knap tre ud af fire danskere mener, at bedst mulig kvalitet i velfærden betyder mere, end om velfærden leveres af en offentlig eller privat leverandør. Et flertal af danskerne mener også, at private virksomheder må tjene penge på at levere velfærd.

Link: [Danskerne bakker op om offentlig-privat samarbejde \(danskerhverv.dk\)](#)

Et flertal af danskerne synes, at private må tjene penge på at levere velfærd

Oktober 2021

Ifølge et flertal af danskerne er det okay, at private leverandører tjener penge på at levere velfærdsydelser, så længe de leverer velfærd af ordentlig kvalitet til en konkurrencedygtig pris. Det mener mellem 52 og 67 pct. af danskerne på tværs af velfærdsområder som ældreområdet, børne- og ungeområdet, socialområdet mv.

Link: [Et flertal af danskerne synes, at private må tjene penge på at levere velfærd \(danskerhverv.dk\)](#)

Velfærd for de kommende ældre

November 2020

For at undersøge de kommende ældres holdninger og forventninger til fremtidens velfærd på ældreområdet, har Dansk Erhverv spurgt 1.000 tilfældigt udvalgte danskere i alderen 60-69 år om deres ønsker til de velfærdstilbud, som de får brug for inden for de næste 10-15 år.

Link: <https://www.danskerhverv.dk/politik-og-analyser/analyser/velfard-for-de-kommende-aldre/>

Kommunernes behov for flere plejeboliger frem mod 2030

Marts 2020

Dansk Erhverv har analyseret, hvor stort behovet for plejeboliger vil være i landets regioner i 2030 sammenlignet med antallet af plejeboliger, der findes i dag. Analysen

viser, at der i 2030 vil være behov for væsentligt flere plejeboliger i landets fem regioner, end der findes i dag, hvis kommunerne vil sikre en plejebolig til alle ældre med behov.

Link: <https://www.danskerhverv.dk/politik-og-analyser/analyser/kommunernes-behov-for-flere-plejeboliger-frem-mod-2025/>

Kommunekort

Dansk Erhvervs kommunekort giver status på den enkelte kommunes præstation på rammevilkårene og målsætningerne.

Find kommunekortet her:

[Kommunekort fra Dansk Erhverv](#)

Kontaktoplysninger

Troels Yde Toftdahl, Markedschef for Velfærd & Samfund, Dansk Erhverv, tlf. +45414 63626, tyto@danskerhverv.dk

Anders Nyberg Olesen, politisk konsulent i Velfærd & Samfund, Dansk Erhverv, tlf. +4561332554, anno@danskerhverv.dk

---

i [Ren demografisk fremskrivning af kommunale og regionale sundhedsudgifter, 2019-2050 \(kl.dk\)](#)

ii [Stigende mangel på arbejdskraft frem mod 2030 -behov for prioritering - endelig udg \(kl.dk\)](#)

iii [Letter \(danskerhverv.dk\)](#)

iv [velfard-for-de-kommende-aldre.pdf \(danskerhverv.dk\)](#)

v [velfard-for-de-kommende-aldre.pdf \(danskerhverv.dk\)](#)

vi [Private leverandørers lave sygefraværsprocent kan være nøglen til at frigøre en stor mængde ressourcer til mere omsorg \(danskerhverv.dk\)](#)

vii [Private leverandørers lave sygefraværsprocent kan være nøglen til at frigøre en stor mængde ressourcer til mere omsorg \(danskerhverv.dk\)](#)